

УДК 378.147.08

Лариса Сліпченко, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу
Кременчуцького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

**ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ
ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ**

У статті досліджено теоретичні аспекти формування професійно орієнтованої компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки в процесі навчання професійно орієнтованого діалогічного мовлення. Конкретизовано поняття “професійно орієнтована компетентність” та визначено основні структурні компоненти комунікативної компетентності майбутніх фахівців у діалогічному мовленні з використанням телефонних розмов.

Ключові слова: професійно орієнтована компетентність, структурні компоненти, навчання англійського діалогічного мовлення з використанням телефонних розмов, майбутні фахівці з міжнародної економіки.

Лит. 13.

Лариса Слипченко, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры английской филологии и перевода
Кременчугского института Днепропетровского университета имени Альфреда Нобеля

**ФОРМИРОВАНИЕ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО МЕЖДУНАРОДНОЙ
ЭКОНОМИКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ В АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ**

В статье исследованы теоретические аспекты формирования профессионально ориентированной компетентности будущих специалистов по международной экономике в процессе обучения диалогической речи. Конкретизировано понятие “профессионально ориентированная компетентность” и определены структурные компоненты коммуникативной компетентности будущих специалистов в диалогической речи с использованием телефонных разговоров.

Ключевые слова: профессионально ориентированная компетентность, структурные компоненты, обучение диалогической речи с использованием телефонных разговоров, будущие специалисты по международной экономике.

Larisa Slipchenko, Ph.D. (Pedagogy), Docent of
English Philology and Translation Department
Kremenchug Institute of Dnipropetrovsk University by A.Nobel

**FORMING PROFESSIONALLY ORIENTED COMPETENCE IN ENGLISH DIALOGUE
SPEECH OF FUTURE SPECIALISTS IN INTERNATIONAL ECONOMICS**

This article examines the theoretical aspects of forming professionally oriented competence for students majoring in international economics in the process of teaching them professionally oriented dialogue speech. The concept of “professionally oriented competence” in English dialogue speech is defined as well as its main structural components.

Keywords: professionally oriented competence, structural components, teaching professionally oriented dialogue speech using the telephone conversations, future specialists in the international economics.

Постановка проблеми. У наш час, коли Україна прагне стати рівноправним співучасником світової економічної діяльності, суттєво підвищилась соціальна потреба суспільства у фахівцях з міжнародної економіки, що виражається у збільшенні кількості вищих навчальних закладів, які готують таких спеціалістів, і виникненні багатьох пропозицій працевлаштування, які часто передбачають усне

спілкування з іноземними колегами та партнерами. Особливого значення набувають такі якості випускника, як високий професіоналізм, ініціативність у вирішенні питань, мобільність, креативність, здатність до налагодження ділових контактів засобами телефонного зв'язку.

Зважаючи на те, що професійно орієнтоване діалогічне мовлення (ПОДМ) розглядається нами як діалогова комунікація професійного характеру

з використанням засобів телефонного зв'язку, практична мета такого навчання полягає у розвитку тих, хто навчається професійно орієнтованої компетентності (ПОК), тобто, в набутті ними знань, оволодінні певними навичками та вміннями професійного усномовленневого спілкування іноземною мовою. Саме таке формулювання мети навчання іноземних мов знайшло відображення у Програмі з англійської мови для професійного спілкування [5], а також у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів [2, 3, 4, 8], що розглядають феномен комунікативної компетентності та визначають різну кількість складових компонентів цієї компетентності.

Проте визначення мети навчання ПОДМ як розвитку професійної іншомовної комунікативної компетентності дає занадто загальне формулювання. По-перше, навчання даного різновиду діалогової комунікації повинно здійснюватися на основі навчання клішованих мовленнєвих засобів. По-друге, оформлення висловлювань мовця залежить від специфічних соціокультурних норм, які є прийнятними у тих мовних соціумах, у яких здійснюється діалогова комунікація по телефону. По-третє, наявність лише вербального зворотного зв'язку між адресантом та адресатом у процесі ведення телефонних розмов вимагає врахування компетентностей як мовця, так і слухача (врахування психологічних особливостей сприйняття та передачі повідомлення в умовах відсутності зорового каналу, а також в умовах наявності комунікативного шуму). Названі особливості також враховуються, коли передача або сприйняття повідомлення здійснюється за допомогою автовідповідача.

Така суттєва специфіка навчання ПОДМ, що проявляється у вищезазначених психолінгвістичних, лінгвістичних та культурологічних особливостях діалогової комунікації в умовах відсутності зорового каналу, потребує уточнення поняття ПОК, конкретизації компонентного складу компетентності бакалаврів з міжнародної економіки щодо здійснення ними ПОДМ у професійній сфері діяльності.

Мета цієї роботи – уточнити поняття комунікативної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки у галузі навчання ПОДМ з використанням телефонних розмов, а також визначити та конкретизувати її компонентний склад.

Аналіз досліджень і публікацій. Ретроспективний аналіз праць та досліджень у галузі комунікативної лінгвістики, соціолінгвістики,

педагогіки, психології та методики навчання іноземних мов дозволив визначити необхідність підготовки бакалаврів з міжнародної економіки до здійснення англомовного ПОДМ, як важливої передумови ефективних професійних контактів засобами телефонії у сфері ділових відносин [1, 6, 10].

На основі аналізу досліджень зарубіжних авторів [11, 12, 13] з'явилася можливість з упевненістю стверджувати, що зарубіжні підходи та методи щодо навчання ПОДМ не вирішують питань, пов'язаних із психологічними, лінгвістичними і культурологічними особливостями, тому що вони ймовірно не є труднощами для тих комунікантів, хто працює у англомовному діловому середовищі і є представниками англомовного культурного соціуму.

Виклад основного матеріалу. Дати загальне визначення комунікативної компетентності, яка дозволяє навчати англомовному ПОДМ в умовах опосередкованої комунікації, можна таким чином: комунікативна компетентність, що формується в процесі навчання ПОДМ є здатністю (практичне набуття знань, оволодіння комунікативними навичками та вміннями) та готовністю (необхідний рівень сформованості знань, навичок та вмінь) україномовного комуніканта здійснювати діалогову комунікацію по телефону, використовуючи специфічні стилістично дотримані, клішовані мовленнєві засоби, а також враховуючи конвенціональні норми спілкування між представниками двох різних культурно-мовних соціумів (англомовного та україномовного). Саме формулювання такої суто специфічної комунікативної компетентності і є найбільш загальною метою навчання ПОДМ в умовах українського ВНЗ.

При цьому саме розвиток усіх специфічних знань, навичок та вмінь, необхідних для продукування англомовних мовленнєвих висловлювань у ПОДМ, адекватних з точки зору психолінгвістичних, лінгвістичних, соціокультурних норм та доречних щодо вимог ситуативного контексту, реалізації комунікативного наміру, становить процес формування ПОК в ПОДМ. Оволодіння специфічними для даного різновиду діалогової комунікації навичками та вміннями передбачає не тільки навчання продукування висловлювань мовцем, а також навчання адекватного сприйняття та інтерпретації даних висловлювань слухачем.

З огляду на це, можна стверджувати, що в цілому розвиток у тих, хто навчається, комунікативної компетентності в процесі навчання ПОДМ є досить специфічним.

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

Важливим є встановлення конкретного компонентного складу такої компетентності та значущості тих чи інших її компонентів. Безумовно, як для будь-якої комунікативної компетентності, основними та рівнозначущими і в цьому випадку є всі три її головні компоненти: лінгвістична, соціолінгвістична та прагматична компетентності, що входять до складу ПОК [8, 18 – 40]. До кожного з цих компонентів входять, зокрема, знання, навички і вміння, оволодіння якими є запорукою удосконалення професійної англомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної економіки в процесі навчання ПОДМ.

Так, лексичні знання та вміння (лексична компетентність), граматична компетентність, стилістичні параметри мовного оформлення висловлювань у процесі навчання ПОДМ становлять *лінгвістичну компетентність*. Чим вищий рівень сформованості навичок підсвідомого, автоматизованого використання мовленнєвих засобів (стереотипних кліше, термінологічної лексики, специфічних понять з ділової телефонії), тим більш розвинутим є оперативний аспект говоріння. У свою чергу, автоматизоване мовне оформлення висловлювань полегшує аудіювання слухача, прискорює розвиток вмінь рефлексивного слухання, тобто сприяє більш детальному розумінню почутої інформації.

Щодо розгляду граматичної компетенції, то варто зазначити, що особливого значення тут набувають оволодіння модальними дієсловами, умовними реченнями, граматичними формами вираження ввічливості, що є важливими для телефонного спілкування: 'Would you repeat the name of your company, please', 'Could you tell me where you're calling from?', 'The discount is certain to be bigger if you book more than 50 seats', 'I'm sorry, we should have checked the envelope before sending it out', 'We might get cut off any minute now...', 'Would you mind asking him to call me on mobile as soon as he can. It's urgent' тощо. Взагалі ж, граматична компетенція, разом з фонологічною, вже повинна бути сформованою у тих, хто навчається, у період їхнього попереднього навчання, тому в процесі навчання ПОДМ вона лише продовжує удосконалюватися.

Не менш важливою складовою розвитку лінгвістичної компетентності є здатність студентів дотримуватись стилістичних параметрів оформлення висловлювань. Розглядаючи стилістичні риси діалогової комунікації, варто відзначити, що, окрім загальних характеристик (лаконічність, стислість) офіційно-ділового стилю, телефонним розмовам як різновиду усного спілкування

притаманні такі стилістичні параметри, як ситуативність, стандартизованість та стереотипність висловлювань [6, 9].

Англомовна комунікація по телефону у діловій сфері має спеціальні стилістичні риси і тому повідомлення у ній реалізуються через добір притаманних та прийнятних для неї стилістично-дотриманих лінгвістичних (мовленнєвих) засобів. Наприклад, цілком прийнятне таке кліше як: 'Can I help you?', але ні в якому разі: 'What can I do for you?'. Припустимо сказати у випадку технічних перешкод: 'It's a terrible line. Let me call you back,' а говорити щось на кшталт: 'What is wrong with the line? I don't believe, it's so hopeless' є стилістично неприйнятним. На репліку 'Could I speak to Marta Owen, please?' стилістично правильною буде відповідь: 'Who's calling?', а відповідь: 'What's your name?' не є нормативною.

Наведені мовленнєві засоби є цілком стандартними в англомовному соціумі і іноді не мають еквівалентів в україномовній телефонній комунікації, що і спричинює комунікативні перешкоди і небажану комунікативну поведінку у процесі ведення телефонних розмов з англомовними учасниками. Так, характерна для україномовної комунікації по телефону фраза "Слухаю!" має англомовний еквівалент "Speaking!". Це означає, що мовленнєві засоби у повідомленні є регламентованими, обумовленими усталеною комунікативною поведінкою як мовця, так і слухача. Ще одним прикладом може бути ситуація, коли телефонуючи до офісу будь-якої британської компанії, перше, що почує той, хто телефонує, після вітання секретаря, буде номер телефону організації, куди надійшов дзвінок, або назва компанії, щоб можна було не продовжувати розмову, якщо був неправильно набраний номер. Наведені приклади вказують на високий рівень культурної обумовленості комунікації по телефону у будь-якому соціумі. Але можна також стверджувати, що культура мовлення в англомовному соціумі є більш регульованою/регламентованою і відрізняється більш чіткими культурологічними параметрами, ніж така комунікація в україномовному соціумі. Так, в англомовній телефонній комунікації фрази 'Sorry, I didn't quite catch that', 'Sorry, did you say... or...?', 'Would you mind repeating it for me, please' є типовими для корегування почутої інформації, а еквівалентом такого уточнення в україномовній комунікації є "Не зрозумів, повторіть будь ласка". Для з'єднання з потрібною людиною по телефону нормативними репліками у англомовній комунікації є 'Would you hold on, please?', 'Hang on for a moment and I'll put you through',

встановленням такого ж з'єднання в україномовній комунікації є безліч фраз, які не є чітко сформульованими і стилістично витриманими, а саме: *"Зачекайте, з'єдную"* *"Хвилинку"*, *"Заждіть"* і таке інше. Культура мовлення в англomовному соціумі обумовлює використання *'Yes, of course'*, *'Yes, certainly'* для підтвердження або згоди, а також *'I'm sorry'*, *'I'm afraid'* для передачі неприємної інформації слухачеві, як у фразах *'I'm sorry, the line is engaged/busy'*, *'I'm afraid, there is no answer'*, *'I'm sorry, he's not available at the moment'* та потребує вживання стандартних реплік для передачі повідомлення *'Can I take a message?'*, *'Would you like to leave a message?'*. Мовленнєві засоби для вираження такої інформації в україномовному соціумі не вимагають чітких параметрів у висловлюваннях на кшталт *"Ніхто не відповідає"*, *"Нікого немає"*, *"Щось передати?"*.

З наведених прикладів можна стверджувати, що україномовному комуніканту на разі ведення телефонних розмов з представниками англomовного соціуму потрібно дотримуватися певних культурологічних параметрів, які є доречними у культурі телефонного спілкування англomовного соціуму.

Соціолінгвістична компетентність розкриває здатність комунікантів (мовця та слухача) вживати та інтерпретувати телефонні клішовані мовленнєві засоби відповідно до стандартів комунікативної вербальної поведінки тих культурно-мовних соціумів, між якими відбувається діалогова комунікація по телефону [9]. Процес формування такої компетентності обумовлений засвоєнням тими, хто навчається культурологічних конвенцій (регулярно повторюваних правил та норм, стандартів комунікативної поведінки), які регулюють процес комунікації на різних мовних та культурних рівнях. Соціолінгвістичний компонент пронизує увесь процес спілкування навіть тоді, коли обидва його учасники (мовець та слухач) не усвідомлюють цього впливу. Тому у процесі навчання ПОДМ увага повинна зосереджуватися не тільки на мовних правилах та нормах, а також на нормах та правилах комунікації, що особливо проявляється у розбіжностях діалогової комунікації в умовах відсутності зорового каналу між англomовним та україномовним комунікантом.

З функціональним уживанням лінгвістичних засобів відповідно до власних комунікативних цілей і намірів учасників комунікації, конкретної комунікативної ситуації більшість дослідників [7, 57 – 66] пов'язують прагматичну компетентність. Так, продукування висловлювань мовцем у

ПОДМ завжди залежить від контексту і ситуації спілкування, комунікативної мети й наміру мовця, а також виконує певні мовленнєві функції: встановлення контакту по телефону, вітання та представлення компанії, запит потрібної особи для з'єднання, запит інформації, пояснення, структурування повідомлення, що надиктовується на автовідповідач, і т.д. Прикладом мовленнєвої функції "встановлення контакту по телефону" слугують наступні зразки висловлювань: *'I'm calling on behalf of YKD Plc'*, *'I'd like to speak to someone from HR department, please'*, *'Could I speak to Mr Wheeler, please'*, *'Speaking'*, *'Could I tell her who is calling, please'*. Структурування повідомлення є наступною мовленнєвою функцією, що показана у наведеному прикладі: *'This is Gregg Anderson from Odyssey Promotions. I'm calling about the venue for the reception on the evening of 24th January. We've been able to tentatively reserve Caesar's Restaurant. Now, the total for the evening won't be more than \$4,000, but I need your approval for this as soon as possible. You can reach me on my direct line. Its two-one-two five-five-five four-six-two-nine. That's two-one-two five-five-five four-six-two-nine. Hope to hear from you soon. Bye.'* (за матеріалами J. Comfort [11]) тощо.

Як видно з наведених прикладів, функціональне вживання лінгвістичних засобів (клішованих мовленнєвих зразків) використовуються відповідно до комунікативної мети, намірів висловлювання, завдань, які вирішуються в типових ситуаціях телефонних розмов (прагматична компетентність). Це підкреслює рівнозначність цього компоненту з іншими двома: лінгвістичною та соціолінгвістичною компетентністю.

Але варто зазначити, що розвиток комунікативної компетентності в ПОДМ повинен бути зорієнтованим на багатоаспектну професійну комунікацію майбутніх фахівців, тобто на обговорення важливих професійних питань по телефону (висування претензій щодо неякісного товару, відповідь на скаргу, регулювання цін, рекламування товарів та послуг), а не лише на призначення зустрічей та досягнення домовленостей. Мається на увазі орієнтація на цілісну англomовну підготовку тих, хто навчається, у сфері майбутніх реальних ділових контактів, де здійснення комунікації по телефону є вкрай необхідним.

Тому, вслід за Л.О. Єрмаковою та О.Б. Тарнопольським [7, 57 – 66], ми виділяємо ще дві не менш важливі компоненти комунікативної компетентності у процесі навчання ПОДМ: *предметну* (змістовне

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

наповнення) та *формально-логічну* (єдність логічної та мовної зв'язності) компетентності, що входять до складу ПОК. По-перше, саме обізнаність у предметному змісті спілкування забезпечує комунікативну здатність вирішувати професійно-спрямовані завдання. По-друге, не володіючи логічністю та зв'язністю оформлення висловлювань, що виражена у англomовній комунікації по телефону, як регламентованість мовленнєвих параметрів, дана комунікація не принесе бажаних результатів і, очевидно, призведе до досягнення результату, прямо протилежного запланованому.

Навіть якщо всі перелічені компетентності будуть розвиватися у повній мірі, слід відзначити ряд психологічних труднощів сприйняття, інтерпретації та передачі повідомлень учасників діалогової комунікації по телефону, які в умовах реального перебігу комунікативного процесу можуть призводити до перекручування інформації, а інколи і до зриву комунікації взагалі. Зазначені труднощі пов'язані перш за все із своєрідністю даного різновиду комунікації. Такі специфічні особливості проявляються у наявності постійного зворотного зв'язку між адресантом та адресатом (комуніканти одночасно є мовцями та слухачами), відсутності візуального контакту, наявності за таких умов комунікативного шуму, що спричинюється зовнішніми (технічні перешкоди) та внутрішніми чинниками (індивідуальні особливості фонематичного слуху та слухової пам'яті, власний темп мовлення). Не меншими труднощами є швидкий обмін реплік, невідповідність або часткова підготовленість мовлення у часі, мовній формі та предметному змісті. Такі риси вимагають від комунікантів адекватно та швидко реагувати на репліки співрозмовника, утримувати в пам'яті почуте і власне повідомлення.

Можна також з упевненістю стверджувати, що в цьому випадку необхідність подолання "психологічного бар'єру" мовця і слухача у процесі навчання стає більш очевидним, аніж в інших видах мовленнєвої діяльності. Тому розвиток *психологічної компетентності* у тих, хто навчається, є вкрай важливим. Згідно з О.Б. Тарнопольським [8, 36 – 37], психологічна компетентність як компонент комунікативної компетентності відповідає за вміння оцінювати співрозмовника, передбачати та орієнтуватися у його реакціях, регулювати такі реакції, забезпечувати переконливість власних висловлювань тощо. Годі й казати, наскільки важливими є такі вміння для успішної ділової комунікації по телефону.

Таким чином, провідними складовими ПОК є єдність наступних компонентів: *лінгвістичної, соціолінгвістичної, прагматичної, предметної, формально-логічної*, а також *психологічної компетентності*. Лінгвістична, соціолінгвістична та прагматична компетентність в однаковій мірі обумовлюють та забезпечують функціонування двох видів мовленнєвої діяльності – говоріння та аудіювання. З іншого боку, від сформованості формально-логічної, предметної та психологічної компетентності в чималій мірі залежить практична реалізація лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетентності в діловій телефонії.

Висновок. Розглянуті психолінгвістичні, лінгвістичні та культурологічні особливості, специфічні для навчання телефонної комунікації, надали змогу уточнити "комунікативну компетентність для навчання англomовного ПОДМ з використанням телефонних розмов" як здатність та готовність україномовного комуніканта здійснювати англomовну ділову телефонію з представниками англomовного культурного соціуму, використовуючи культурно обумовлені клішовані мовленнєві засоби для оформлення висловлювань у повідомленні. Визначені складові компоненти ПОК у процесі навчання ПОДМ слугують відправною точкою для обґрунтування конкретних принципів навчання ПОДМ засобами телефонного зв'язку, що, в свою чергу, закладають теоретичну основу практичної методики навчання ПОДМ майбутніх фахівців з міжнародної економіки.

1. Бацевич Ф.С. *Основи комунікативної лінгвістики: [підручник] / Ф.С. Бацевич. – К.: Вид. центр Академія, 2004. – 344 с.*

2. Биконя О.П. *Навчання бакалаврів з міжнародної економіки ділових усних та писемних переговорів англійською мовою: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Биконя Оксана Павлівна; Київський нац. лінгв. ун-т. – К., 2006. – 238 с.*

3. Личко Л.Я. *Особливості формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні студентів-менеджерів / Л.Я. Личко // Інноваційні підходи до навчання іноземних мов та культур у новому тисячолітті: Міжнар. наук.-метод. конф., (Дніпропетровськ, 2002 р.). – Дніпропетровськ, 2002. – С. 105.*

4. Максименко Л.О. *Навчання професійно спрямованого англomовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Максименко Людмила Олександрівна; Київський нац. лінгв. ун-т. – К., 2012. – 285 с.*

5. *Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.Є. Бакаєва [та ін.]. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНОГО АПАРАТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

6. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: [монографическое учеб. пособие] / Е.А. Селиванова. – К.: Брама, Изд-во Вовчок О. Ю., 2004. – 336 с.

7. Тарнопольський О.Б. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою: [навч. посібник] / О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 288 с.

8. Тарнопольський О.Б. Методика обучения английскому языку для делового общения: [учеб. пособие] / О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко. – К.: Ленвіт, 2004. – 192 с.

9. Тарнопольський О.Б. Стандарти комунікативної поведінки у США: [посібник для студ. старш. курс., які вивчають англ. мову як спец.] /

О.Б. Тарнопольський, Н.К. Склярєнко. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Фірма ІНККОС, 2003. – 208 с.

10. Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей: [колективна монографія] / [О.Б. Бігич, Л.В. Бондар, М.М. Волошинова та ін.; за заг. та наук. ред. О.Б. Бігич]. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2013. – 383 с.

11. Comfort J. Effective Telephoning. Student's Book / J. Comfort. – Oxford University Press. – 1996. – 110 p.

12. Donna S. Teach Business English / S. Donna. – Cambridge Handbooks for language teachers : Cambridge University Press. – 2000. – 370 p.

13. Ellis M. Teaching Business English / M. Ellis, Ch. Johnson. – Oxford Handbooks for Language Teachers: Oxford University Press. – 1996. – 237 p.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2015

УДК 378.146

Мар'яна Сокол, кандидат філологічних наук, викладач
Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНОГО АПАРАТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

У статті розглянуто концептуальні основи формування понятійно-категорійного апарату педагогічної науки. Сформульовано проблеми детермінації системи базових педагогічних понять. Досліджуються шляхи формування понятійно-термінологічного апарату.

Ключові слова: понятійно-термінологічний апарат, поняття, термін, педагогічна термінологія.

Лит. 26.

Марьяна Сокол, кандидат филологических наук, преподаватель
Тернопольского государственного медицинского университета имени И.Я. Горбачевского

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПОНЯТИЙНО-КАТЕГОРИАЛЬНОГО АПАРАТА ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ

В статье рассмотрены концептуальные основы формирования понятийно-категориального аппарата педагогической науки. Сформулированы проблемы детерминации системы базовых педагогических понятий. Исследуются пути формирования понятийно-терминологического аппарата.

Ключевые слова: понятийно-терминологический аппарат, понятие, термин, педагогическая терминология.

Maryana Sokol, Ph.D. (Philology) Lecturer
Ternopil State Medical University by I.Horbachevsky

CONCEPTUAL BASES OF THE FORMATION THE NOTION AND CATEGORY FRAMEWORK OF PEDAGOGICAL SCIENCE

The article reviews conceptual bases of the formation the notion and category framework of pedagogical science. The problems of determination system of basic pedagogical notion were formulated. Ways of formation notion and terminology framework were investigated.

Keywords: concepts and terminology, concepts, terms, pedagogical terminology.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямків сучасної педагогічної науки є вивчення понятійно-термінологічного апарату. Такі дослідження допомагають ґрунтовніше вивчити проблеми впорядкованого розвитку педагогічного

знання, а також його теоретичну стабільність. Адже як зазначає А.В. Вихрущ “найбільшою проблемою нинішньої педагогічної науки є хаос у системі базових понять. Навіть саме поняття “наука” має сотні визначень” [7, 534].

У науковій літературі немає однозначного